

DOI: <https://doi.org/10.31470/2786-6424-1/2023-117-122>

ORCID 000-0001-9372-550X

ЮЗКОВЕЦЬ Ірина

доктор філософії з фізичної культури і спорту, старший викладач кафедри спортивних ігор, Університет Григорія Сковороди в Переяславі, м. Переяслав, Україна

YUZKOVETS Iryna

doctor of philosophy in physical culture and sports, senior teacher department of sports games, Hrygoriy Skovoroda University in Pereiaslav, Pereiaslav, Ukraine

✉ ira_94@ukr.net**РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ МОЛОДШОГО ШКОЛЯРА ЗАСОБАМИ МІНІ-БАСКЕТБОЛУ****YOUNG SCHOOL STUDENTS PERSONALITY DEVELOPMENT USING MINI BASKETBALL****Анотація.**

Вступ. Фізичне виховання – органічна частина загального виховання і тому характеризується всіма ознаками, що притаманні педагогічному процесу, який спрямований на вирішення конкретних завдань. Головним напрямом фізичного виховання є формування здорової, розумово підготовленої, соціально-активної, морально стійкої, фізично досконалої і підготовленої до майбутньої професії людини. Значні розумові і статистичні навантаження в школі, відсутність додаткової рухової активності, малорухомий спосіб життя, нераціональне харчування, призводять до того, що в більшості школярів погіршується зір, діяльність серцево-судинної і дихальної систем, порушується обмін речовин, зменшується опірність організму до різних захворювань, що приводить до погіршення стану їхнього здоров'я.

Мета статі визначити педагогічні умови розвитку особистості школяра засобами міні-баскетболу.

Методи дослідження: аналіз, узагальнення та систематизація даних науково-методичної літератури з визначеної проблеми.

Результати дослідження. Педагогічні умови – це сукупність потенційних можливостей освітнього середовища (зміст, методи, організаційні форми, матеріально-просторове оточення), реалізація яких забезпечує ефективне функціонування і розвиток педагогічної системи.

Розвиток особистості молодшого школяра засобами міні-баскетболу передбачає дотримання педагогічних умов, до складу яких входять: спрямованість педагогічних дій; методи навчання і виховання; засоби розвитку фізичних здібностей і навчання техніці елементів міні-баскетболу.

Висновки. Заняття міні-баскетболом є цікавими та викликають неабиякий інтерес у дітей, учні з задоволенням виконують вправи з м'ячами, тому гра у міні-баскетбол є дієвим засобом не лише фізичного, але й морального, естетичного, трудового та розумового виховання дітей.

Ключові слова: фізичне виховання, особистість, рухова активність, міні-баскетбол.

Annotation.

Introduction. Physical education is a part of general education and it has all the general features of the pedagogical process, to solve certain tasks. The formation of healthy, mentally prepared, socially active, morally stable, physically strong person for future profession is the main direction of physical education. School's extra mental loads, poor physical activity and sedentary lifestyle, malnutrition, all lead to impaired vision, deterioration of cardiovascular and respiratory systems, impaired metabolism, reduced body resistance to various diseases, which leads to a deterioration in health.

In schoolchildren's physical education process there are solved a lot of different issues: moral and volitional qualities of personality are brought up; a need for daily exercise become one of the most important habits; vital motor actions and ability to make them in various conditions are formed; motor skills are developed. But it is impossible to solve these issues only through the efforts of the school because of the lack of time appointed for physical education according to the plan. Organized forms of physical education, provided by the school plan, is only 32% of the daily teenager needs, and spontaneous movements – 18% – 20%. So using of different forms of physical education during the day, in extracurricular and leisure time can fill the lack of physical activity.

The purpose of the article is to determine the pedagogical conditions for the student's personality development by using mini-basketball.

Research methods: analysis, generalization and systematization of scientific and methodical literature data on this problem.

Results of researching. Pedagogical conditions are a set of potential opportunities of the educational environment (content, methods, organizational forms, material environment), the implementation of which ensures the effective functioning and development of the pedagogical system.

The personality development of a junior school student by means of mini-basketball involves compliance with pedagogical conditions, which include: the direction of pedagogical actions; methods of education; developing physical abilities and teaching the technique elements of mini-basketball.

Conclusions. Mini-basketball classes are interesting and cause great children's interest, students enjoy doing exercises with balls, so playing mini-basketball is an effective not only physical, but also moral, aesthetic, labor and mental children's education.

Key words: physical education, personality, physical activity, basketball.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. Відомо, що однією з причин відхилення у фізичному розвитку та стані здоров'я дітей є недостатня рухова активність, обсяг якої з кожним роком зменшується. Дослідження наголошують, що близьке оточення дітей (батьки, родичі) приділяють недостатньо уваги питанню забезпечення оптимального рухового режиму дітей [1, 3, 12]. Тому важливо своєчасно сформувати у дітей потребу у систематичній фізичній активності. На даний час цю проблему вирішують, переважно, навчальні заклади, які забезпечені кадрами та матеріальною базою, де є необхідні умови для повноцінного фізичного виховання. На думку фахівців (О.Д. Дубошей, 2006; Н.В. Москаленко та ін. 2019) фізичне виховання у навчально-виховному процесі школярів як складова частина загальної системи освіти має закласти підґрунтя фізичного і морального здоров'я, комплексного підходу до формування розумових і фізичних якостей особистості [4, 12]. Воно повинно сприяти вдосконаленню фізичної та психологічної підготовки до активного життя і майбутньої професійної діяльності на принципах індивідуального підходу, пріоритету оздоровчої спрямованості, широкого використання різноманітних засобів і форм фізичного удосконалення, безперервності цього процесу. Вагомим показником соціально-економічного і духовного розвитку суспільства є стан здоров'я нації.

Відомо, що здоров'я людини формується у дитячому віці на основі генетичних факторів, способу життя та екологічних умов. В Україні склалася критична ситуація зі станом здоров'я населення, а особливо дітей і підлітків. Майже 90% школярів мають відхилення у стані здоров'я, понад 50% – незадовільну фізичну підготовку [6, 15, 17]. Зміцнення та збереження здоров'я дітей, підвищення рівня їх фізичної підготовленості є найактуальнішими з головних завдань, які гостро стоять перед українським суспільством. Одним з шляхів вирішення цієї проблеми є формування інтересу молодших школярів до регулярних занять фізичними вправами за рахунок впровадження нових цікавих видів рухової активності, одним з яких є міні-баскетбол. Можна говорити про наявність певних розробок у цьому напрямі (Г.З. Максимів, 2004; О.О. Мітова, В.М. Онищенко, 2014; І.О.Юзковець, 2020). Але, питання щодо комплексного розвитку особливості учнів початкової школи засобами міні-баскетболу у доступній нам літературі висвітлено недостатньо, що і обумовлює актуальність дослідження.

Мета – визначити педагогічні умови розвитку особистості школяра засобами міні-баскетболу.

Матеріали і методи дослідження: аналіз, узагальнення та систематизація даних науково-методичної літератури з визначеної проблеми.

Результати дослідження та дискусія. Аналіз науково-педагогічних джерел свідчить про те, що єдиної прийнятої дефініції «педагогічні умови» не існує, не дивлячись на те, що це поняття часто застосовується у педагогічній літературі та дисертаційних дослідженнях [3, 5].

Аналізуючи поняття «педагогічні умови» можна виділити три основні підходи до його визначення.

Перший підхід відображає точку зору, згідно якої педагогічні умови – це сукупність будь-яких дій педагогічного впливу і можливостей матеріально-просторового середовища [5].

Другий підхід пов'язує педагогічні умови з проектуванням і конструюванням педагогічної системи, у якій умови виступають компонентом [3, 5].

Згідно третьому підходу педагогічні умови – це планомірна робота щодо конкретизації закономірностей, як стійких зв'язків освітнього процесу, що забезпечують можливість перевірки результатів науково-педагогічного дослідження [8].

Отже, педагогічні умови – це сукупність потенційних можливостей освітнього середовища (зміст, методи, організаційні форми, матеріально-просторове оточення), реалізація яких забезпечує ефективне функціонування і розвиток педагогічної системи [3, 5, 8].

В процесі фізичного виховання створюються сприятливі умови для розвитку особистості молодшого школяра.

Проведенні дослідження щодо впровадження елементів міні-баскетболу у навчально-виховний процес учнів 3-4 класів свідчать про те, що комплексний вплив на особистість учнів можливий за умови дотримання таких педагогічних умов, до складу яких входять: спрямованість педагогічних дій; методи навчання і виховання; засоби розвитку фізичних здібностей і навчання техніці елементів міні-баскетболу. (Юзковець 2020).

Спрямованістю педагогічних дій є: розробка змісту уроків фізичної культури з пріоритетним використанням елементів міні-баскетболу; комплексний підхід до розвитку фізичних здібностей; розробка методики розвитку фізичних здібностей засобами міні-баскетболу; визначення засобів і методів навчання техніко-тактичних дій гри міні-баскетбол; побудова урочних форм занять міні-баскетболом згідно дидактичним і специфічним принципам навчання рухових дій і розвитку фізичних здібностей; врахування закономірностей фізичного і психічного розвитку молодших школярів.

В онтогенезі людини найбільш тісний позитивний взаємозв'язок між фізичними якостями припадає на дитячий і підлітковий вік [12, 13, 15]. По досягненню статевої зрілості він зменшується. Характер взаємозв'язку між фізичними якостями залежить також і від рівня фізичної підготовленості. Чим нижчим є рівень розвитку фізичних якостей, тим більшим є позитивний взаємозв'язок між ними, і навпаки, чим вищим є рівень розвитку фізичних якостей, тим слабшими є позитивні взаємозв'язки.

У дослідженнях багатьох учених відзначається, що ігри – це природна біологічна необхідність, ступінь задоволення якої багато в чому визначає структурний та функціональний розвиток організму дітей [2, 9, 11, 14]. Адже правильно організована рухова активність в дитинстві створює передумови для нормальної життєдіяльності організму людини в дорослому віці. Вона виконує роль регулятора росту молодого організму, є необхідною умовою для становлення та удосконалення дитини як біологічної істоти і соціального суб'єкта. Поняття «гра» – дуже широке і багатогранне, тому існує чимало підходів, до його визначення. Узагальнюючи думки видатних науковців, погляди сучасних спеціалістів, можна констатувати, що гра взагалі (міні-баскетбол – зокрема) розглядається як певна діяльність дитини, спрямована на задоволення її інтересів та потреб, а також – на ефективність фізичного розвитку та розвитку всебічно розвиненої особистості [9, 10, 21]. Спортивні ігри – складна рухова, емоційно забарвлена діяльність, яка зумовлена точно встановленими правилами, що допомагають виявити її кінцевий підсумок або кількісний результат. Це один із важливих засобів всебічного виховання школярів. Характерна особливість спортивних ігор – комплексність впливу на організм дитини. У грі одночасно здійснюється фізичне, розумове, моральне, естетичне і трудове виховання. Активна діяльність рухового характеру і позитивні емоції, викликані нею, підсилюють усі фізіологічні процеси в організмі, поліпшують роботу усіх органів і систем. Несподівані ситуації, що виникають під час гри, привчають дітей доцільно використовувати набуті рухові навички і уміння.

В процесі гри у міні-баскетбол створюють найсприятливіші умови для виховання фізичних здібностей (сили, швидкості, витривалості, спритності, гнучкості). Діти, захоплені змістом гри, можуть виконувати одні й ті ж рухи з інтересом і до того ж, багато разів, не помічаючи втоми. А це, врешті решт сприяє і розвитку витривалості [11].

Під час гри діти діють відповідно до правил, які обов'язкові для всіх учасників. Правила регулюють поведінку гравців і сприяють виробленню таких якостей, як взаємодопомога, колективізм, чесність, дисциплінованість. Разом з тим, потреба виконувати правила, а також долати перешкоди, які є неминучими під час гри, сприяє вихованню вольових якостей – (витримки, сміливості, рішучості). Проведення спортивних ігор потребує: підготовки місць для їх проведення (роздавання і прибирання спортивного обладнання, або нескладний ремонт), це все готує дітей до праці та інших видів діяльності. Результати наукових досліджень, свідчать про те, застосування елементів гри у міні-баскетбол сприяє вирішенню оздоровчих освітніх та виховних завдань.

Оздоровче значення полягає в тому, що ігрова діяльність спрямована на зміцнення та збереження здоров'я дитини, профілактику найбільш розповсюджених захворювань, а також сприяє гармонійному розвитку організму школяра, формулює правильну поставу, загартовує організм, підвищує працездатність та опірність до впливу зовнішніх негативних чинників.

Освітнє значення гри дуже різноманітне. Систематичні, послідовні заняття значно розширюють рухові можливості дітей, забезпечують повноцінне засвоєння життєво важливих рухів – стрибків, бігу, метання. В ігрових умовах ці рухи удосконалюються і перетворюються у навички, що дає можливість виконувати рухові дії, незважаючи на зміну оточуючого середовища. Гра моделює багато видів спортивної діяльності, дає простір для розвитку основних природних рухів, а тому і є ефективним засобом засвоєння розділів шкільної програми [4, 6]. Отже, освітнє значення гри полягає в тому, що вона: формує рухові уміння і навички бігу, стрибків, метання, розвиває основні фізичні здібності (силу, швидкість, спритність, витривалість, гнучкість), дає основи знань з фізичної культури і спорту

Виховне значення гри пов'язане з характером рухової діяльності, яка проходить у змінних умовах і при активній взаємодії гравців. Зміст гри – це боротьба з перешкодами, які постійно виникають та дотримання чітких правил. За таких умов правильне керівництво поведінкою гравців сприяє вихованню моральних та вольових якостей. Серед них найактивніше формуються колективізм, дисциплінованість, організованість, ініціативність, рішучість, сміливість, наполегливість [2].

Популярність баскетболу і широке його застосування в системі фізичного виховання обумовлюється, перш за все, економічною доступністю гри, високою емоційністю, великим видовищним ефектом, комплексним впливом на організм школярів та виховання їх моральних та вольових якостей.

В основі міні-баскетболу лежать природні рухи – біг, стрибки, кидки, передачі. Тому елементи міні-баскетболу включені до програми фізичного виховання та навчання дітей, починаючи з дитячих садків, а ігри з м'ячами використовують з дворічного віку. [17, 20].

Прагнення перевершити суперника в швидкості дій, спрямованих на досягнення перемоги, привчає мобілізувати свої можливості, діяти з максимальним напруженням сил, долати труднощі, що виникають в ході спортивної боротьби. Ці особливості сприяють вихованню наполегливості, рішучості та цілеспрямованості [7, 19, 20].

Різноманітне чергування рухів і дій, часто змінюються за інтенсивністю і тривалістю, що надає загальний комплексний вплив на організм. Заняття міні-баскетболом сприяють розвитку основних фізичних якостей школярів, формуванню різноманітних рухових навичок і підвищенню рівню здоров'я. Ігрова обстановка міняється дуже швидко і створює нові ігрові ситуації. Ці умови привчають гравців постійно стежити за грою, миттєво оцінювати обстановку, діяти ініціативно, винахідливо і швидко в будь-якій ситуації. Безперервне спостереження за грою допомагає розвитку здібностей до широкого розподілу і концентрації уваги, до просторової і тимчасової орієнтації. Високий емоційний рівень сприяє підтриманню постійної активності та інтересу до гри. Ці особливості міні-баскетболу створюють сприятливі умови для виховання в учнів, вміння керувати емоціями, не втрачати контролю над своїми діями.

Отримані нами дані підтверджують результати які були отримані іншими авторами [8, 13, 16, 19].

Висновки. Узагальнення та систематизація даних науково-методичної літератури свідчить, що використання спортивних ігор, зокрема міні-баскетболу, у навчальному і виховному процесах має широкий вплив на формування особистості молодшого школяра. Отже, гра у міні-баскетбол є необхідним засобом не лише фізичного, але й морального, естетичного, трудового та розумового виховання дітей.

Перспективи подальших досліджень полягають у розробці програм з міні-баскетболу для учнів середнього шкільного віку.

Конфлікт інтересів. Автори заявляють, що відсутній будь-який конфлікт інтересів.

Література

1. Бакіко І.В., Радченко О.В., Костанкевич В.П. Особливості фізичного розвитку дітей 10–17 років. *Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова*. 2019. № 11 К (119). С. 19–22.
2. Власюк О.О. Самостійні заняття фізичними вправами як засіб розвитку рухових якостей дітей молодшого шкільного віку. The 6th International scientific and practical conference «Multidisciplinary scientific notes. Theory, history and practice» (November 01–04, 2022) Edmonton, Canada. International Science Group. 2022. 468-476 p.
3. Дикий О.Ю. Сучасні підходи до організації фізичного виховання школярів. *Педагогічний пошук*. 2019. №1. С. 24-28. http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2019_1_9.
4. Дубогай О. Д. Фізкультура як складова здоров'я та успішного навчання дитини. К.: Вид. дім «Шкільний світ», 2006. 128 с.
5. Іполітова Н.В. Аналіз поняття «педагогічні умови». *General and Professional Education*. 2012. № 1. С. 8-14.
6. Кашуба В.О., Гончарова Н.М. Засади здоров'яформуючої діяльності дітей молодшого шкільного віку в контексті сучасних освітніх інновацій: процес фізичного виховання дітей молодшого шкільного віку. *Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт: журнал/уклад. А.В. Цьось, А.І. Альошина*. Луцьк. 2018. Вип. 31. С. 31-38.
7. Максимів Г. Оцінювання умінь учнів грати в баскетбол та умови його успішної реалізації. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2005. № 2. С. 58-62.
8. Максимів Г. Результати опитування вчителів фізичної культури з питань навчання і викладання баскетболу у загальноосвітній школі. *Молода спортивна наука України*: 36. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. Л., 2005. С. 205-209.
9. Максимів Г.З. Сприятливий вік початку занять баскетболом учнів загальноосвітньої школи. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2004. № 2. С. 85-92.

10. Мітова О.О., Онищенко В.М. Сучасні проблеми розвитку мінібаскетболу в Україні. *Молода спортивна наука України* : зб. наук. пр. з галузі фіз. вих., спорту і здоров'я людини: за заг. ред. Є. Приступи. Львів, 2014. Вип. 18. Т.1. 150-155.
11. Мітова О., Івченко О. Інтегральна оцінка та нормативні шкали оцінювання показників спеціальної фізичної підготовленості баскетболістів на етапі попередньої базової підготовки. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт)*. 2020. Вип. 8 (128). С. 120-124. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series.15.2020.8\(128\).26](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series.15.2020.8(128).26)
12. Москаленко Н., Демідова О., Бодня В. Вплив занять спортивними танцями на фізичний стан дітей молодшого шкільного віку. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2019. №1. С. 105–118.
13. Пангелова Н.Є., Круцевич Т.Ю. Нейропсихологічні засади активізації мовлення дітей старшого дошкільного віку при виконанні рухових дій. *Psycholinguistics. Психолінгвістика. Психолінгвістика*: зб. наук. праць. Серія: Психологія. Переяслав-Хмельницький: Домбровська Я.М., 2019. Вип. 25 (1). С. 232-256.
14. Пасічник В. М. Удосконалення фізичних і розумових здібностей у фізичному вихованні дітей старшого дошкільного віку з використанням інтегрально – розвивальних м'ячів : дис. канд. наук з фіз. вих. і спорту : 24.00.02 . Львів, 2014. 298 с.
15. Рубан В.Ю. Організаційно-методичні засади оптимізації процесу фізичного виховання учнів початкових класів в умовах сільської загальноосвітньої школи: автореф. дис...канд. наук з фіз.. вих.. і спорту: 24.00.02. Дніпро, 2018. 20 с.
16. Сверчков А.В. Організаційно-методичні умови формування професійно-педагогічної культури майбутніх спортивних педагогів. *Молодий вчений*. 2019. №4. С. 279-282.
17. Сембрат С., Погребний В. Організація та комплексне планування педагогічних дій у процесі фізичної підготовки дітей молодшого шкільного віку. *Спортивний вісник Придніпров'я*. 2017. № 3. С. 168–173.
18. Сушко Р.О., Ібраїмова М.В. Інноваційні технології у початковій підготовці дітей на прикладі спортивних ігор. *Слобожанський науково-спортивний вісник*. 2015. № 2. 190-194.
19. Чопик Р.В. Методика навчання фізичних вправ молодших школярів у процесі занять баскетболом: автореф. дис...канд. пед. наук: 13.00.02. Київ, 2010. 22 с.
20. Чопик Р.В., Марунчак В.М. Особливості застосування міні-баскетболу у фізичному вихованні молодших школярів. Шляхи розвитку рухової активності молоді України: матеріали IV всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Дрогобич, 12 травня 2022 р. Дрогобич : П'світ, 2022. С. 131-137.
21. Юзковець І. О. Комплексний розвиток фізичних здібностей учнів молодших класів засобами міні-баскетболу: дисерт. ... доктора філософії: 017-фізична культура і спорт. Переяслав, 2020. 278 с.

References

1. Bakiko I.V., Radchenko O.V., Kotankevich V.P. Peculiarities of physical development of children 10-17 years old. *Scientific journal of the NPU named after M.P. Drahomanova*. 2019. No. 11 K (119). P. 19–22.
2. Vlasyuk O.O. Independent exercise classes as a means of developing motor skills of children of primary school age. The 6th International scientific and practical conference «Multidisciplinary scientific notes. Theory, history and practice» (November 01 – 04, 2022) Edmonton, Canada. International Science Group. 2022. 468-476 p.
3. Dyky O.Yu. Modern approaches to the organization of physical education of schoolchildren. *Pedagogical search*. 2019. No. 1. P. 24-28. http://nbuv.gov.ua/UJRN/pedp_2019_1_9.
4. Dubogai O. D. Physical education as a component of a child's health and successful education. K.: Ed. House «School World», 2006. 128 p.
5. Ipolitova N.V. Analysis of the concept of «pedagogical conditions». *General and Vocational Education*. 2012. No. 1. P. 8-14.
6. Kashuba V.O., Honcharova N.M. Principles of health-forming activities of children of primary school age in the context of modern educational innovations: the process of physical education of children of primary school age. *Youth scientific bulletin of Lesya Ukrainka East European National University. Physical education and sports: journal/article*. A.V. That's it, A.I. Alyoshin Luts'k. 2018. Issue 31. P. 31-38.
7. Maximiv H. Assessment of students' ability to play basketball and conditions for its successful implementation. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2005. No. 2. P. 58-62.
8. Maksimiv H. Results of a survey of physical culture teachers on the issues of learning and teaching basketball in a secondary school. *Young sports science of Ukraine: Collection. of science from the field of physics culture and sports*. L., 2005. P. 205-209.

9. Maksimiv G.Z. Favorable age for starting basketball lessons for secondary school students.. Спортивний вісник Придніпров'я. 2004. № 2. P. 85-92.
10. Mitova O.O., Onishchenko V.M. Modern problems of minibasketball development in Ukraine. *Young sports science of Ukraine: coll. of science from the field of physics of education, sports and human health: in general ed. E. Attacks*. Lviv, 2014. Vol. 18. T.1. 150-155.
11. Mitova O., Ivchenko O. (2020). Integral evaluation and normative scales for evaluating indicators of special physical fitness of basketball players at the stage of preliminary basic training. *Scientific journal of the National Pedagogical University named after M. P. Drahomanov. Series 15. Scientific and pedagogical problems of physical culture (physical culture and sports)*, (8(128), 120-124. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.8\(128\).26](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2020.8(128).26)
12. Moskalenko N., Demidova O., Bodnya V. The influence of sports dance classes on the physical condition of children of primary school age. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2019. No. 1. P. 105–118.
13. Pangelova N.E., Krutsevich T.Yu. Neuropsychological principles of speech activation of older preschool children during motor actions. *Psycholinguistics. Psycholinguistics. Psycholinguistics: coll. of science works Series: Psychology*. Pereyaslav-Khmelnytskyi: Dombrovska Ya. M., 2019. Issue 25 (1). P. 232-256.
14. Pasichnyk V. M. Improvement of physical and mental abilities in the physical education of older preschool children using integrally-developmental balls: thesis. Ph.D. sciences in physics exit and sports: 24.00.02. Lviv, 2014. 298 p.
15. Ruban V. Yu. Organizational and methodological principles of optimizing the process of physical education of primary school students in the conditions of a rural secondary school: author's abstract. Cand. of Science in Physical Education and Sports: 24.02.02. Dnipro, 2018. 20 p.
16. Sverchkov A.V. Organizational and methodological conditions for the formation of professional and pedagogical culture of future sports teachers. *A young scientist*. 2019. No. 4. P. 279-282.
17. Sembrat S., Pogrebnyi V. Organization and complex planning of pedagogical actions in the process of physical training of children of primary school age. *Sports Bulletin of the Dnieper Region*. 2017. No. 3. P. 168-173.
18. Sushko R.O., Ibraimova M.V. Innovative technologies in the initial training of children on the example of sports games. *Slobozhan scientific and sports bulletin*. 2015. No. 2. 190-194.
19. Chopyk R.V. Methodology of teaching physical exercises to junior high school students in the process of basketball classes: autoref. Ph.D. ped. Sciences: 13.00.02. Kyiv, 2010. 22 p.
20. Chopyk R.V., Marunchak V.M. Peculiarities of using mini-basketball in physical education of younger schoolchildren. *Ways of developing the motor activity of the youth of Ukraine: materials of the 4th All-Ukrainian Scientific and Practical Conference, Drohobych, May 12, 2022*. Drohobych: Posvit, 2022. P. 131-137.
21. Yuzkovets I. O. Comprehensive development of physical abilities of junior school students by means of mini-basketball: dissertation... Doctor of Philosophy: 017-physical culture and sport. Pereyaslav, 2020. 278 p.